Raadsvoorstel

Raadsvergadering
29-6-21

Agendapunt

Nummer

Onderwerp
Jaarstukken 2020

Aan de gemeenteraad.

Samenvatting voorstel
Voorgesteld wordt om de jaarstukken 2020 onder voorbehoud van de definitieve ondertekening door de accountant vast te stellen en het negatieve rekeningresultaat van € 2.915.235 te bestemmen conform de door uw gemeenteraad vastgestelde uitgangspunten. In de jaarstukken wordt verantwoording afgelegd over de mate waarin de gemeente in 2020 bestuurlijke doelen heeft gerealiseerd en wat dit heeft gekost.
Het rekeningresultaat is minder negatief dan verwacht. Dit komt onder andere door het later realiseren van een aantal ambities, een hogere uitkering uit het gemeentefonds en lagere uitgaven in het sociaal domein, mede door corona. Hier staan tegenover dat we een aantal voorzieningen moeten treffen, bijvoorbeeld voor achterstallig onderhoud.
In 2020 zijn de woonlasten voor onze inwoners iets meer gestegen dan het landelijk gemiddelde. De weerstandsratio van 2,48, na bestemming van het rekeningresultaat, geeft aan dat de gemeente een gezonde financiële buffer heeft.
De definitieve geautoriseerde jaarrekening en de verklaring van de accountant worden vlak voor de besluitvormende raadsvergadering op 6 juli verwacht.

1 Inleiding

Het college heeft de voorlopige jaarrekening 2020 vastgesteld op een negatief resultaat van 2,9 miljoen euro. Dat is minder dan verwacht. De jaarrekening valt gunstiger uit doordat de gemeente minder heeft kunnen investeren vanwege corona, meer sturing heeft aangebracht in de organisatie om meer grip op de uitgaven te krijgen, het sociaal domein door een andere werkwijze minder financieel is uitgeput en bepaalde ambities niet in 2020 konden worden waargemaakt en zijn doorgeschoven.
Daardoor zijn er ook minder forse onttrekkingen nodig aan onze reserves, wat de weerstandsratio van de gemeente gunstig beïnvloedt. Het totaal van ontwikkelingen maakt dat we een beeld zien ten aanzien van onze financiële positie dat ons een positief gevoel geeft.

Op 5 november 2019 heeft uw raad de begroting 2020-2023 vastgesteld, gericht op een materieel sluitende meerjarenbegroting en om te blijven investeren in de toekomst van de Bornse samenleving. Met de vaststelling heeft u het college van B en W de inhoudelijke en financiële kaders gegeven om de doelen te realiseren die zijn opgenomen in het raadsprogramma 2018-2022. In de begroting zijn deze doelen voor 2020 uitgewerkt in de vier begrotingsprogramma's Solidair Borne, Duurzaam Borne, Verbindend Borne en Borne algemeen.

Met de vaststelling van deze begroting heeft u voor 2020 een tekort begroot van € 5.526.000. Voor de periode 2020-2023 heeft u besloten tot een taakstelling van € 3.172.000 structureel, een OZB-verhoging van 12% (+8% in 2021) en middelen beschikbaar gesteld voor het realiseren van ambities, totaal € 4.170.000 incidenteel en € 2.185.000 structureel.

Op 22 september 2020 heeft uw raad de bestuursrapportage 2020 vastgesteld met een verwacht nadeel van € 2.002.000 ten opzichte van de begroting. Dit extra nadeel was gebaseerd op een bijstelling van het sociaal domein (€ 2.225.000 nadelig) enerzijds en van het gemeentefonds (€ 226.000 voordelig) anderzijds. Het begrote tekort in 2020 steeg hiermee van € 5.526.000 naar € 7.527.000. Tegelijkertijd heeft u besloten om de taakstelling maatschappelijke participatie (sociaal domein) een jaar later te realiseren.

In maart 2021 heeft het college de raad voorzien van een tussentijdse actualisatie van het meerjarenperspectief 2021-2024 (integraal financieel beeld) ten behoeve van het opnieuw beoordelen van ambities. Onderdeel van deze actualisatie waren posten die onderdeel zijn van de jaarrekening 2020, maar die nog niet voorzien waren bij de bestuursrapportage 2020: een dotatie aan de voorziening APPA, een dotatie aan de voorziening grondexploitatie, een voordelig resultaat op het sociaal domein en een dotatie aan de voorziening kapitaalgoederen. Omdat na balansdatum geen besluiten meer genomen kunnen worden tot wijziging van de begroting, was deze tussentijdse actualisatie alleen informatief. De effecten hiervan zijn onderdeel van het rekeningresultaat.

2 Beoogd resultaat

Doel van de jaarstukken is het afleggen van verantwoording over de uitvoering van beleid door het college van B en W aan uw gemeenteraad en daarmee aan de samenleving. Met het overleggen van de jaarstukken (jaarverslag en jaarrekening) door het college van B en W en het beschikbaar stellen en vaststellen van de jaarstukken door uw gemeenteraad, voldoet de gemeente aan het bepaalde in artikel 197 en 198 van de Gemeentewet.

3 Argumenten

1.1 Jaarverslag laat zien hoe in 2020 doelen uit het Raadsprogramma 2018-2022 zijn gerealiseerd

De regie op samenhang tussen Sport, welzijn en cultuur en het integraal Serviceloket/dienstverlening zijn voorbereid als onderdeel van de huisvesting bestuur en organisatie. De cultuuragenda is uitgevoerd en de realisatie van fase 1 van 't Wooldrik is gestart.

Binnen Veiligheid en leefbaarheid zijn middelen en trainingen ontwikkeld voor een sluitende aanpak voor personen met verward gedrag, wordt gewerkt met een wijk-GGD-er en is streettriage regionaal geborgd. Het integraal veiligheidsplan is geactualiseerd en vanuit het programma ondermijning is bewustwording vergroot en een intern meldpunt ingericht.

De doelen voor Arbeidsmarkt en werkgelegenheid zijn door de coronacrisis in 2020 niet gehaald. De maatregelen van de rijksoverheid hebben waarschijnlijk een grotere instroom in de bijstand voorkomen.

Binnen het Sociaal domein voldoet het bereik van de minimaregelingen met 89% aan de doelstelling uit het raadsakkoord, maar het gebruik is mede door de coronacrisis met 20% gedaald. Voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt zijn het project Borne werkt en specialistische werkcoaches ingezet voor zover de coronamaatregelen dat toelieten. In regionaal verband werken gemeenten samen met advocaten en notarissen aan vroegsignalering bij problematische echtscheidingssituaties. Voor de transformatie en taakstelling binnen het sociaal domein zijn beheersmaatregelen opgesteld die programmatisch worden vormgegeven.

Het project Centrumontwikkeling is afgerond op het deelproject 'De Haven' na. Ondanks de coronacrisis hebben nieuwe ondernemers zich in het centrum gevestigd.

Voor Onderwijshuisvesting heeft de raad in 2020 het aantal lokalen voor instroompunt Bornse Maten vastgesteld. Instroompunt Reuvekamp maakt deel uit van het project 't Wooldrik en is door de ontwikkeling van scenario's voor een herbeoordeling door de gemeenteraad vertraagd.

Via de energietransitie en klimaatadaptatie is gewerkt aan de doelen voor Duurzaamheid. In relatie met de Regionale energiestrategie Twente is de energievisie Borne in concept vastgesteld. In samenwerking met het Twents waternet is de lokale klimaatdialoog voorbereid. Het klimaatbestendig ontwikkelen van Wensink-Zuid vindt samen met belanghebbenden, wijkcomité en klankbordgroep plaats.

Het voorontwerp bestemmingsplan Verbindingsweg is afgerond, maar de planvorming is 'on hold' gezet. Dit in afwachting van de PlanMER voor de Vloedbeltverbinding die samen met de provincie Overijssel en de gemeente Almelo is gestart. De herijking van de uitvoering van de totaalvisie voor de Infrastructuur inclusief ondertunneling, overlast Zenderen, F35 en N743 is voorbereid. Ook de Spoorveiligheid wordt hiermee bevorderd. Voor Fietser en voetgangers is het fietsenplan inclusief de F35 in voorbereiding.

In 2020 is uitspraak gedaan over de beroepen tegen de omgevingsvergunning en het inpassingsplan voor de mestverwerkingsinstallatie op Elhorst Vloedbelt. De rechtsgevolgen zijn in stand gebleven zodat de installatie gebouwd mag worden. Met Twence is overlegd over het realiseren van een zonnepark op deze locatie.

Wonen in Borne is populair. Samen met de provincie en de Twentse gemeenten is de regionale woonagenda opgesteld. Naast de voorspoedige ontwikkeling van de Bornsche Maten zijn op diverse kleinere locaties ontwikkelingen gestart.

Burger- en overheidsparticipatie zijn verder vormgegeven door de initiatievenkaart en de samenwerking met de wijkcoördinator. Met de jongerencampagne ‘Borne beats corona’ en ‘Borne schittert’ is invulling gegeven aan de blanco paragraaf.

Doelen van de Regisserende gemeente zijn opgenomen in het programma Organisatie. Veel projecten van dit programma zijn uitgevoerd zoals het inkoopproces, financieel instrumentarium en het werkplan informatisering en automatisering. Vrijwel alle projecten zijn eind 2020 geborgd in de organisatie en voor het sociaal domein is een programma gericht op transformatie en taakstelling voorbereid.

In de Regionale samenwerking is de transitie van de Regio Twente vormgegeven. Deze samenwerking zal in de toekomst bestaan uit een zelfstandig stichting Twente Board voor sociaaleconomische structuurversterking, een recreatieschap en een gezondheidsregeling. Overige samenwerking vindt op vrijwillige basis plaats.

1.2 Het rekeningresultaat is minder negatief dan verwacht
Met de vaststelling van de bestuursrapportage werd een begroot tekort verwacht van € 7.527.000. Het rekeningresultaat komt nu uit op een tekort van € 2.915.000. Dit verschil van € 4.612.000 kan verklaard worden door een aantal grotere voordelen (totaal € 6.950.000) en nadelen (totaal € 2.354.000) die hieronder worden toegelicht.

Het uitstellen van enkele door de raad vastgestelde ambities leidt tot een voordeel van € 3.040.000. Zo zijn de begrote middelen voor ’t Wooldrik (€ 1.340.000), Programma organisatie (€ 1.300.000) en Maria Mediatrix (€ 400.000) niet uitgegeven in 2020, maar doorgeschoven naar 2021. Deze budgetoverheveling is door de gemeenteraad vastgesteld.

Het later realiseren van het Reuvekamp en minder gebruik van leerlingenvervoer door corona levert een voordeel op van € 551.000.

Ook de inkomsten uit het gemeentefonds lieten een meevaller zien van € 1.532.000 omdat het inwoneraantal harder is gegroeid en een nabetaling plaatsvond uit voorgaande jaren.

In het sociaal domein is € 650.000 minder uitgegeven voor maatschappelijke participatie dan begroot. Binnen de Wmo is geen aanspraak gemaakt op grote woningaanpassingen die relatief duur zijn. Ook is minder gebruik gemaakt van aanvullende openbaar vervoer. Binnen de jeugdhulp is meer gebruik gemaakt van reguliere ondersteuning, maar hebben minder jongeren gebruik gemaakt van hoog specialistische zorg.

Een laatste positief effect op het rekeningresultaat zijn de lagere uitgaven voor loon- en prijscompensatie, autonome groei en vervangingsinvesteringen, totaal € 912.000. Deels staan hier uitgaven op andere begrotingsposten tegenover, maar die zijn grotendeels opgevangen binnen de beschikbare budgetten.

Herijking van de grondexploitaties en van de nota kapitaalgoederen leiden tot een nadeel van € 1.973.000. Uit de nota kapitaalgoederen bleek dat voor achterstallig onderhoud direct een voorziening moet worden getroffen (€ 1.655.000). De grondexploitaties lieten een verslechtering zien (€ 448.000).

Een laatste groter nadeel kwam voort uit het op orde brengen van de basis. Bij het opnieuw bekijken van verlofbeleid werd duidelijk dat medewerkers de afgelopen jaren te weinig verlof hebben opgenomen waardoor een ‘stuwmeer’ aan verlofuren is ontstaan. Hiervoor moet een voorziening getroffen worden van € 251.000 totdat het aantal verlofuren weer tot een normale hoeveelheid is teruggebracht.

1.3 Het bij het integraal financieel beeld gepresenteerde tekort is verwerkt in de jaarstukken
In de jaarrekening worden de verschillen tussen het saldo zoals vastgesteld bij de bestuursrapportage en het rekeningresultaat toegelicht. Bij het integraal financieel beeld in maart van dit jaar gaf het college een verwacht saldotekort van € 8,8 miljoen. Dit extra nadeel bij het integraal financieel beeld van € 1,3 miljoen maakt onderdeel uit van het rekeningresultaat en hierboven toegelicht.

Om de verschillen tussen de primitieve begroting zoals vastgesteld in 2019, de bestuursrapportage 2020, het integraal financieel beeld en het rekeningresultaat inzichtelijk te maken, geeft onderstaande figuur de wijzigingen ten opzichte van het vorige saldo puntsgewijs weer.

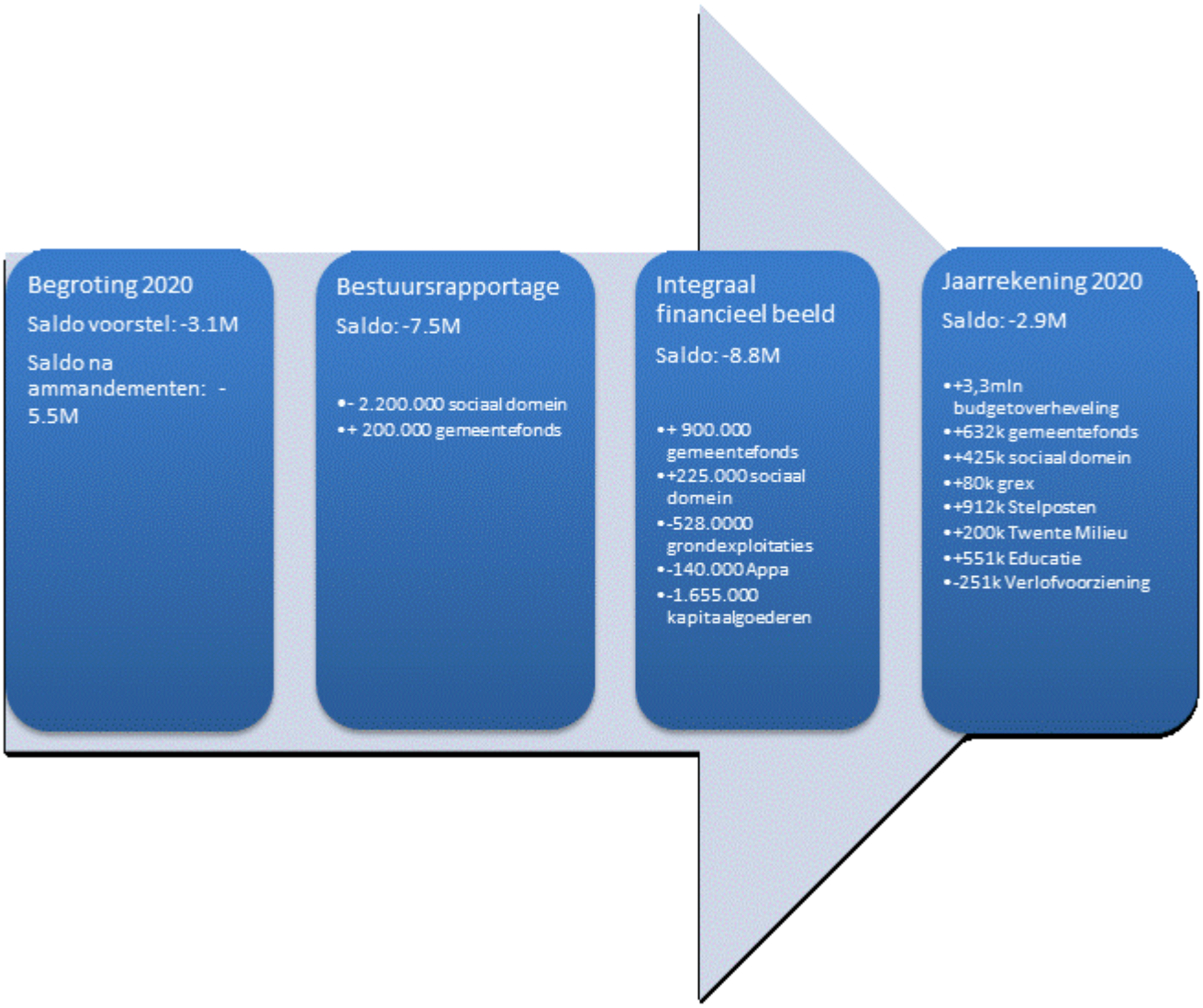

1.4 Stijging woonlasten voor inwoners ligt iets boven het landelijk gemiddelde
Het geld dat Borne uit het gemeentefonds ontvangt is niet voldoende om alle voorzieningen in stand te houden. Daarom heeft de gemeente ook eigen heffingen, belastingen en leges. De woonlasten bestaan uit de afvalstoffenheffing, rioolrechten en onroerendezaakbelasting.

Voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing is sprake van 100% kostendekkende tarieven. De rioolheffing is in 2020 met bijna 7% verlaagd. Met de invoering van diftar bestaat het tarief voor afvalstoffenheffing vanaf 2020 uit een basistarief, verhoogd met een opslag per lediging van de container. Voor de inwoners wordt deze opslag pas in 2021 in rekening gebracht. Voor alle overige heffingen, leges en belastingen is in 2020 uitgegaan van een inflatiepercentage van 2.2%. De onroerendezaakbelasting steeg in totaal met 16,2%. Naast de inflatie (2,2%) is het tarief voor het laatste jaar verhoogd voor de verbindingsweg (2%) en voor het realiseren van het totaalpakket ambities (12%).

De gemeentelijke woonlasten voor een meerpersoonshuishouden met een eigen woning met een gemiddelde woningwaarde, zijn in 2020 gestegen met 5,8%, van € 769 naar € 813. De gemeente in Twente met de laagste woonlasten brengt € 632 in rekening, en de gemeente met de hoogste woonlasten € 905. Landelijk zijn de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens gemiddeld met 4,9% gestegen naar € 776. Hiermee is de totale woonlastenstijging in Borne iets hoger dan het landelijk gemiddelde.

1.5 Accountantsverklaring is nog niet definitief
Op het moment van aanbieden van dit raadsvoorstel is de accountantscontrole net afgerond. Het accountantsverslag opgesteld, de accountantsverklaring volgt 6 juli. Dit betekent dat alle jaarstukken onder voorbehoud zijn totdat de definitieve accountantsverklaring ontvangen is.

2.1 Taakstellingen 2020 zijn gerealiseerd
In de meerjarenbegroting 2020-2023 heeft de gemeenteraad taakstellingen vastgesteld met een totale omvang van € 3.172.000, te realiseren in vier jaar. Na het raadsbesluit om de taakstelling op maatschappelijke participatie een jaar later te realiseren, bedroeg de taakstelling voor 2020 € 409.000. Deze is volledig gerealiseerd. Voor 2021 tot en met 2023 resteert een taakstelling van € 2.763.000.

Taakstellingen 2020	*Totaal 2020-2023*	*Begroot 2020*	*Gerealiseerd 2020*
Veiligheid	27.000	20.000	20.000
Educatie	20.000	20.000	20.000
Sport	300.000	0	0
Cultuur en vrije tijd	300.000	50.000	50.000
Werk en inkomen	200.000	100.000	100.000
Maatschappelijke participatie	2.000.000	75.000	75.000
Omgeving	150.000	50.000	50.000
Bestuur	55.000	19.000	19.000
Dienstverlening	20.000	0	0
Bedrijfsvoering	100	75.000	75.000
Totaal	*3.172.000*	*409.000*	*409.000*

De taakstellingen die zijn gerealiseerd zijn afgeroomd op het ingeboekte bedrag. Hierdoor is er op de taakstelling zelf exact hetzelfde gerealiseerd als op begrotingsbasis. In de praktijk zijn er altijd kleine verschillen. Deze kleine verschillen zijn budgettair binnen de thema's weggevallen.

3.1 Bestemming van het rekeningresultaat is conform de door de raad vastgestelde uitgangspunten

Uitgangspunt voor dit bestemmingsvoorstel zijn de door uw raad vastgestelde uitgangspunten en reeds genomen besluiten:
a. reeds eerder genomen raadsbesluiten die gecorrigeerd moeten worden op het jaarresultaat;
b. verplichtingen die betrokken worden bij de resultaatsbestemming waarover uw raad in het verslagjaar of eerder een besluit heeft genomen, en waarvan verwacht mag worden dat de uitgaven in het komend jaar plaatsvinden;
c. onttrekkingen en stortingen in/uit de reserve grondexploitatie waartegenover stortingen en onttrekkingen in/uit voorzieningen staan;
d. voor specifieke knelpunten waar gedurende het jaar -dan wel in de begroting van het komend jaar- geen rekening mee is gehouden, worden voorstellen gedaan;

4.1 Algemene reserves worden op niveau gebracht conform spelregels weerstandsvermogen
Na bestemming van het rekeningresultaat worden de algemene reserves weer op het niveau gebracht dat met de gemeenteraad is afgesproken. Hiervoor gelden de spelregels met betrekking tot het weerstandsvermogen: 25% van het jaarresultaat toevoegen aan de Algemene reserve, 25% aan de Algemene reserve grondexploitatie en 50% aan de Reserve beleidsontwikkeling. Indien het jaarresultaat negatief is zal eerst de Reserve beleidsontwikkeling worden aangesproken. Mocht de Reserve beleidsontwikkeling hiervoor niet toereikend zijn, dan zal daarna de Algemene reserve grondexploitatie worden aangesproken en als laatste de Algemene reserve.

4.2 Weerstandspositie voldoet aan afgesproken normen
Met het weerstandsvermogen kunnen we periodes waarin het financieel tegenzit overbruggen. Na vaststelling van de jaarstukken, de bestemming van het rekeningresultaat, en het op niveau brengen van de algemene reserves, blijven we voldoen aan de door de gemeenteraad vastgestelde normen voor de Algemene reserve en de Algemene reserve grondexploitatie. De weerstandsratio is met 2,48 uitstekend.

	Norm	*Benodigd*	*Beschikbaar*	*Ratio/Percentage*
Weerstandsratio	1,0 ≤	€ 4.970.000	€ 12.350.958	2,48
Algemene reserve	10% begrotingsomzet excl. grondexploitaties	€ 5.685.280	€ 5.685.280	10%
Algemene reserve grondexploitatie	10% boekwaarde grondexploitaties	€ 6.665.678	€ 6.665.678	10%

4 Kanttekeningen
1.1 Ambities hebben vertraging opgelopen
De gemeenteraad heeft bij de kaderbrief 2021 besloten om enkele reeds vastgestelde ambities opnieuw tegen het licht te houden. Het beantwoorden van vragen en de voorbereiding van bestuurlijke besluitvorming over Maria Mediatrix, 't Wooldrik, Onderwijshuisvesting, Huisvesting bestuur en organisatie en Verbindingsweg heeft prioriteit gekregen. Mede daarom is de voorbereiding van deze ambities en de Omgevingswet vertraagd.

5 Kosten, baten en dekking
Het negatieve rekeningresultaat van € 2.915.235 wordt bestemd volgens de door de raad vastgestelde regels (beslispunt 3).

Eerst wordt voldaan aan verrekeningen die voorkomen uit eerdere raadsbesluiten: reclamebelasting (€ 33.527)*, budgetoverheveling (€ 3.360.000) en de grondexploitaties (onttrekking van € 367.711 en een storting van € 36.992).
Vervolgens wordt het resterend tekort gedekt door eerst te putten uit de Algemene reserve grondexploitatie (€ 1.817.213) en, omdat dit niet voldoende is, vervolgens uit de Algemene reserve (€ 4.226.327).

Nadat het rekeningresultaat is bestemd, worden de algemene reserves op het vereiste niveau gebracht (beslispunt 4).
Hiervoor worden eerst de niet-benodigde middelen voor de Algemene reserve (€ 6.665.678) overgeheveld naar de Algemene reserve grondexploitatie. Vervolgens worden de niet-benodigde middelen voor de Algemene reserve grondexploitatie (€ 2.216.147) overgeheveld naar de Reserve beleidsontwikkeling.

De Reserve beleidsontwikkeling is, in tegenstelling tot de algemene reserves, beschikbaar voor incidentele dekking van beleid.

*Met de Stuurgroep Reclameheffing is bij de start van de invoering van de reclamebelasting in 2009 een convenant afgesloten, waarin is afgesproken dat de middelen die opgehaald worden met de reclamebelasting (onder aftrek van de perceptiekosten) en in een begrotingsjaar niet besteed zijn voor de dekking van voorstellen ter verbetering van de leefbaarheid en attractiviteit van met name bedrijventerreinen en winkelgebieden, bij de resultaatbestemming overgeheveld worden naar het volgende begrotingsjaar. Voor het jaar 2020 gaat het uiteindelijk om een bedrag van € 33.527.

6 Vervolg na besluitvorming
Na besluitvorming door de gemeenteraad wordt het besluit administratief verwerkt en worden de vastgestelde jaarstukken toegestuurd aan de provincie Overijssel als toezichthouder.

Voorstel
Aan de raad wordt voorgesteld om:

1. De jaarstukken 2020 vast te stellen onder voorbehoud van de definitieve ondertekende jaarstukken door de accountant;

2. Kennis te nemen van de realisatie van de taakstellingen 2020;

3. Het nadelig resultaat 2020 van € 2915.235 als volgt te bestemmen:
a. een bedrag van € 33.527 te verrekenen met het beschikbare budget uit de reclamebelastingopbrengsten in 2020;
b. een bedrag van € 3.360.000 te storten in de bestemmingsreserve budgetoverheveling;
c. een bedrag van € 367.711 te onttrekken aan de Algemene reserve grondexploitatie in verband met te treffen voorzieningen in de grondexploitaties;
d. een bedrag van € 36.992 te storten in de Algemene reserve grondexploitatie in verband met winstnemingen binnen de grondexploitaties;
e. een bedrag van € 1.817.213 te onttrekken uit de Algemene reserve grondexploitatie;
f. een bedrag van € 4.226.327 te onttrekken uit de Algemene reserve;

4. Conform de afspraken over de hoogte van het weerstandsvermogen:

a. een bedrag van € 6.665.678 over te hevelen van de Algemene reserve naar de Algemene reserve grondexploitatie;
b. een bedrag van € 2.216.147 over te hevelen van de Algemene reserve grondexploitatie naar de Reserve beleidsontwikkeling.

Bijlage(n)
Jaarstukken 2020

Borne, 29-6-2021

Burgemeester en wethouders van de gemeente Borne,
de secretaris, de burgemeester,

E.S.I. ter Koele drs. J.H.R. Pierik